

678

Av herr Larsson i Hedenäset, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 175, angående komplettering av riksstatsförslaget för budgetåret 1957/58, m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 175 angående komplettering av riksstatsförslaget för budgetåret 1957/58 föreslås bl. a. införandet av en allmän energiskatt. Som grundmotiv för detta förslag redovisas angelägenheten av en tryggad energiförsörjning för vårt land i framtiden. I konsekvens härmed förutsättes även att de genom energiskatten inflytande medlen i första hand skall disponeras för atomkraftverks- och oljelagringsanläggningar samt för upprustning av det elektriska ledningsnätet.

Jag finner det angeläget understryka betydelsen av att åtgärder vidtages för att trygga landets energiförsörjning i framtiden. I princip och i stort betraktat framstår förslaget i denna del som välbetänkt.

Det torde dock ej böra förbises att med den föreslagna energiskatten i vissa hänseenden följer mindre önskvärda konsekvenser. Det måste konstateras, att den föreslagna energibeskattnings kostnadsfördyrande effekt ej drabbar lika i olika landsdelar. Kostnadsfördyringen står givetvis i direkt relation till energiförbrukningen. Självklart måste energiförbrukningen bli förhållandevis större per capita i Norrland än i landet i övrigt. Mörker, köld och långa avstånd medför att energikonsumtionen där måste bli förhållandevis större för belysning, uppvärmning och transporter. Så blir fallet både för näringslivet och för den privata konsumtionen. Detta gör att Norrland drabbas av en hårdare belastning genom den föreslagna energibeskattningen.

Denna konsekvens framstår som ännu mer otillfredsställande mot bakgrunden av att försörjningsunderlaget redan tidigare är otillräckligt i stora delar av Norrland. Angelägenheten av att nå förbättringar i detta hänseende har länge varit uppenbar. En större kostnadsfördyring i denna landsdel än vad landet i övrigt drabbas av måste befaras motverka strävandena att nå ett bättre försörjningsunderlag i Norrland.

Härtill får läggas den omständigheten, att de investeringar på energiförsörjningsområdet, till vilka de genom energiskatten hopbragta medlen avses att användas, ej i samma utsträckning påkallas för Norrlands vidkommande som för landet i övrigt. När sålunda en stor del avses att disponeras för uppförandet av atomkraftverk, må framhållas

att den i Norrland befintliga vattenkraften torde vara tillräcklig under överskådlig tid, därest hänsyn endast tas till Norrlands energibehov. Utan att vilja dra alltför långt gående slutsatser av detta förhållande, anser jag det dock otillfredsställande, om Norrlands befolkning skall bidra förhållandevis mera till uppbyggnaden av de atomkraftverk som behöves, sedan Norrlands vattenkrafttillgångar är slutexploaterade.

Från dessa synpunkter vågar jag hemställa om en allvarlig prövning i syfte att undanröja de olägenheter som ovan påtalats. Jag har konstaterat att departementschefen ägnat viss uppmärksamhet åt detta spörsmål. Härom anföres på sid. 85 bl. a. följande:

De synpunkter beträffande de norrländska problemen, som sålunda framförts, synes mig värda beaktande. En närmare prövning av dessa frågor synes dock böra anstå till dess resultat föreligger av den år 1956 tillsatta utredningen om avsättning av en viss del av statens vinst å malmbrytningen i Luossavaara-Kiirunavaara AB till stöd för utvecklings- och forskningsarbete inom näringslivet.

Det må framhållas att det problem som nämnda utredning har att överväga väl närmast skall omfatta hur Norrland skall kunna tillförsäkras en skälig andel av vad dess naturtillgångar ger folkhushållet. Med all uppskattning av att detta betydelsefulla problem ägnas uppmärksamhet från statsmakternas sida måste dock framhållas att problematiken i föreliggande fråga till väsentlig del är en annan. Utöver det analoga spörsmålet att Norrland må tillföras en skälig vinstandel för vad vattenkraften tillför folkhushållet, tillkommer i denna speciella fråga, att den föreslagna energibeskattningen drabbar förhållandevis hårdare i Norrland än i landet i övrigt. Såvitt jag kan finna är detta senare spörsmål ej föremål för den nämnda eller någon annan utrednings prövning. Därför framstår ock departementschefens uttalande härvidlag som otillräckligt. Jag finner det angeläget att de av oss påtalade olägenheterna så långt möjligt undanröjes redan i samband med energiskattens genomförande.

Det kan synas som om den största rättvisan skulle nås om energiskatten fastställdes att utgå med skattesater som differentierats för olika landsdelar. Även om härigenom den största rättvisan skulle nås, måste det befaras att en sådan anordning skulle stöta på betydande administrativa och tekniska svårigheter. Jag vågar därför ej förorda en sådan lösning.

En framkomlig väg torde i stället vara att av de inflytande skatteintäkterna disponeras en skälig del för positiva insatser i Norrland. Genom en sådan återbäring torde de skadeverkningar, som eljest kan befaras, bli neutraliserade.

Som ovan framhållits är försörjningsunderlaget otillräckligt på många håll i Norrland. Detta beror som regel ej på en brist på vare sig arbetskraft eller råvaror. Däremot föreligger en betydande kapital-

brist. Ett underlättande av näringslivets kapitalförsörjning, och då så långt möjligt med "billiga pengar", är en väsentlig förutsättning för att nå ett bättre försörjningsunderlag i Norrland. Därför synes det motiverat att som kompensation för de överkostnader Norrland skulle åsamkas av den föreslagna energiskatten, denna landsdel tillerkännes prioritet till en skälig andel av de genom denna beskattning inflytande medlen. Det förefaller även konstruktivt att denna återbäring till Norrland disponeras för en utbyggnad av landsdelens näringsliv. Detta synes oss lämpligen böra ske på så sätt, att en skälig andel av de inflytande skatteintäkterna föres till en fond ur vilken medel kan anvisas för stimulerande av näringslivet i de fyra nordligaste länen. Som regel torde det vara lämpligt att medlen disponeras för det avsedda ändamålet via företagarföreningarna. Uteslutet borde dock ej vara att, då särskilda omständigheter föreligger, medel kunde disponeras för åtgärder av större omfattning än vad som normalt omhänderhas av företagarföreningarna. I sådana fall kunde lämpligen besluten förbehållas Kungl. Maj:ts prövning.

Uppmärksamhet påkallar även problemet om storleken av det belopp som lämpligen bör reserveras för detta ändamål. Att härvidlag i all hast uppbringa allt det utredningsmaterial som kunde vara önskvärt är givetvis ej möjligt. Det synes dock som förhållandevis blygsamt om för detta ändamål reserveras ett belopp motsvarande vad som i propositionen föreslagits för upprustning av de elektriska ledningsnäten, eller sammanlagt 50 milj. kr., för den aktuella 5-årsperioden.

Med stöd av vad ovan anförts får jag hemställa,

att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 175 måtte 1) uttala, att vid allmän energibeskattnings enligt propositionens förslag en skälig andel av de inflytande medlen må disponeras för främjande av företagsamheten i rikets fyra nordligaste län i enlighet med motionens syfte, samt 2) hemställa hos Kungl. Maj:t om så skyndsamt prövning av frågan, att förslag till lösning av densamma kan föreläggas 1957 års höst-riksdag.

Stockholm den 15 maj 1957

Harald Larsson
i Hedenäset